

DZIEJE NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INSTYTUT HISTORII
IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
FUNDACJA INSTYTUTU HISTORII
IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

3–2025

Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk
Fundacja Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk

DZIEJE NAJNOWSZE

Rocznik LVII

2025

3

Warszawa 2025

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszcza,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

KOMITET REDAKCYJNY

Łukasz Adamski, Mikheil Bakhtadze, Roman Baron, Agnieszka Cieślíkowa, Idesbald Goddeeris,
Krzysztof Kawalec, Tadeusz Kondracki, Marek Kornat, Andrzej Koryn, Krzysztof Kosiński,
Claudia Kraft, Piotr Madajczyk, Wojciech Materski, Jan Molenda, Władimir Niewieżyn,
Andrzej Nowak, Sławomir Nowinowski, Małgorzata Ptasńska, Dušan Segeš,
Andrzej Suchcitz, Włodzimierz Suleja, Tadeusz Wolsza, Michihiro Yasui

REDAKCJA

Małgorzata Gmurczyk-Wrońska (redaktor naczelna), Daniel Boćkowski (zastępca
redaktor naczelnej), Aleksander Łaniewski (sekretarz), Kamil Sasal (sekretarz), Paweł Libera
(członek redakcji), Rafał Stobiecki (członek redakcji), Jacek Tebinka (członek redakcji)

REDAKTOR WYDAWNICZY

Grażyna Waluga (język polski i angielski)

TLUMACZENIA STRESZCZEŃ

Grażyna Waluga

ADRES REDAKCJI „DZIEJÓW NAJNOWSZYCH”

Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 31
tel. 22 831 02 61–62, w. 43, e-mail: dn@ihpan.edu.pl
<http://www.dn-ihpan.edu.pl>

Czasopismo recenzowane

p-ISSN 0419-8824
e-ISSN 2451-1323 (wersja pierwotna)

Creative Commons Attribution 4.0 International /
Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe

Współwydawcy czasopisma:

Instytut Historii
im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa
Rynek Starego Miasta 31
tel. +48 22 831 02 61, w. 44
e-mail: wydawnictwo@ihpan.edu.pl

Fundacja Instytutu Historii
im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa
Rynek Starego Miasta 29/31, pok. 44
tel. +48 22 831 02 61, w. 46
e-mail: fundacja.ihpan@ihpan.edu.pl

Publikacja dotowana ze środków publicznych
Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Spis treści

STUDIA I ARTYKUŁY

Alicja Bartnicka – <i>Między religią, prawem i perspektywą głodu. Wpływ rozporządzenia o zakazie uboju rytualnego z 26 października 1939 r. na życie codzienne warszawskich Żydów podczas II wojny światowej</i>	5
Agnieszka Małgorzata Kastory, <i>Działania rumuńskiej administracji wobec fali polskich uchodźców w pierwszych miesiącach II wojny światowej (wrzesień–październik 1939 roku)</i>	33
Danuta Jastrzębska-Golonka – <i>Komitet Ochrony Czystości Języka Polskiego i jego działalność na terenie Wielkiej Brytanii (1944–1945). Zagubiona kartka historii...</i>	55
Sylwia Bykowska – <i>Mieszkalnictwo i gospodarka lokalowa w Gdańsku w pierwszej dekadzie powojennej</i>	79
Ks. Albert Warso – <i>Nominacja biskupa Stefana Wyszyńskiego na prymasa Polski – w świetle nowych źródeł archiwalnych</i>	101
Monika Wiśniewska – <i>Pierwszy za żelazną kurtyną. Początki Komitetu Ochrony Praw Dziecka</i>	123
Grzegorz Ciechanowski – <i>Polscy żołnierze polegli w misjach poza granicami kraju – analiza zjawiska</i>	149
Artur Pasko – <i>Futbol na uwieczni. Casus Roberta Gadochy</i>	175
Agnieszka Szczepaniak-Kroll – <i>Renesans poznańskich Bambrów (1993–2025), czyli o wykorzystaniu historycznych faktów i budowaniu mitów w procesie kształtowania dziedzictwa małych grup etnokulturowych</i>	191

MATERIAŁY

Łukasz Kamiński – <i>Nieznany raport kardynała Hlonda o pogromie kieleckim</i> ..	219
---	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Henryk Bartoszewicz – <i>O czym nie napisała Marta Zyn? Edycja dziennika kijowskiej nauczycielki z lat 1919–1922</i>	245
--	-----

IN MEMORIAM

Rafał Stobiecki, <i>Tadeusz Gromada (30 VII 1929 – 10 VIII 2025)</i>	261
--	-----

INSTYTUT HISTORII PAN
PRZEDSTAWIA

DZIENNIK MARTY ZYN

(Kijów, grudzień 1919 – luty 1922)

www.ihpan.edu.pl
www.ksiegarnia-ihpan.edu.pl

ISSN 0419-8824

9 770419 882504 09 >